

Motion till riksdagen

1989/90:Ub4

av Hans Nyhage (m)

med anledning av prop. 1989/90:41 om
kommunalt huvudmannaskap för lärare,
skolledare, biträdande skolledare och
syofunktionärer

I regeringens proposition om skolans utveckling och styrning (1988/89:4) redovisades både fördelar och nackdelar med att kommunalisera de statligt reglerade tjänsterna på skolområdet. Till de angivna fördelarna hörde, att en kommunalisering skulle vara en markering av ett ökat kommunalt ansvar för skolan, att detta sannolikt skulle göra det lättare att bedriva en samlad personalpolitik i kommunerna, vilket skulle underlätta skolans samverkan med annan kommunal verksamhet, samt att en kommunalisering av tjänsterna skulle leda till ökade möjligheter till ökad lokal anpassning.

Mot en kommunalisering talade enligt redovisningen, att staten fortfarande skulle ha det övergripande ansvaret för skolan och ha ett särskilt ansvar för undervisningens mål och inriktning. "Det är då naturligt att staten också har huvudansvaret för den ledande och undervisande personalen i skolan." För en fortsatt statlig reglering talade vidare förhållandet att staten genom statsbidrag till kommunerna bär huvudansvaret för kostnaderna för skolledarna och lärarna. En risk skulle annars föreligga att sambandet mellan ansvaret för skolpolitiken i stort och för personalpolitiken skulle brytas genom att ansvaret för förhandlingar om bl.a. löner och andra anställningsvillkor skulle gå över från staten till kommunförbunden. Risk för alltför stora skillnader skulle uppstå mellan löne- och andra anställningsvillkor mellan olika kommuner. "Likvärdigheten i utbildningsväsendet skulle då riskeras." Från skolutvecklingssynpunkt var det olyckligt, att personalrörligheten sannolikt skulle minska mellan kommunerna.

I kompletteringspropositionen, prop. 1988/89:150, bil. 7, utlovade regeringen en bred analys av innebörden och konsekvenserna av en kommunalisering av lärartjänsterna. Genom detta analysarbete skulle klarläggas, hur man genom utveckling av andra styrinstrument – utformningen av läroplanerna och lärarutbildningen – skall kunna garantera de nationella målen. En sådan analys föreligger emellertid alltjämt inte.

Det ovan gjorda referatet av regeringens egen redovisning av för- och nackdelar med en kommunalisering av lärartjänsterna vittnar med all tydlighet, att nackdelarna väger klart tyngre, vilket också då, så sent som för ett år sedan, ledde till att föredragande statsråd ansåg att den statliga regleringen skulle bibehållas. Trots detta och trots att den utlovade analysen om konsekvenserna av en kommunalisering av lärartjänsterna uteblivit, föreslår nu regeringen att denna kommunalisering likväl skall genomföras. Förslaget

väcktes plötsligt efter det att lärarfacket kraftigt reagerat mot att frågan aktualiserats i årets avtalsförhandlingar. Förslaget har således tillkommit i all hast och propositionen bär också prägel av att vara ett hastverk.

I propositionen lämnas således inga garantier för att den likvärdiga utbildningsstandarden skall kunna bibehållas om lärartjänsterna kommunaliseras. Genom att besvärsmöjligheterna avskaffas uppstår stora risker för att andra värderingar än de för tjänstens utövande strikt gällande meritvärderingarna kan komma att tillämpas. Som ovan angetts torde kommunaliseringen leda till minskad personalrörlighet, och risken är uppenbar för att storaskillnader kan uppstå när det gäller löne- och anställningsvillkor mellan olika kommuner. Det ligger också en stor fara i att kommunal godtycklighet kan komma att påverka lärarnas självständighet på ett icke acceptabelt sätt.

Reaktionen från den stora grupp människor, som är direkt berörd av ett förändrat huvudmannaskap, är ytterst påtaglig. Lärarna reagerar med rätta mot detta plötsliga från ett år till ett annat ändrade ståndpunktstagande från regeringens sida och mot den nonchalans som de upplever att regeringen visar mot en hel yrkeskår. Det finns all anledning att fästa det största avseende vid denna reaktion. Propositionen måste avslås.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs
att riksdagen avslår proposition 1989/90:41.

Stockholm den 16 november 1989

Hans Nyhage (m)

Mot. 1989/90

Ub4